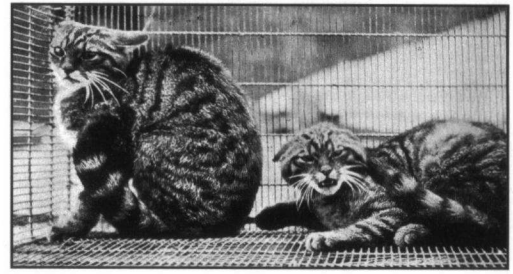

Uit de oude doos

'Les Animaux Vivants du Monde'

Het boek 'Les Animaux Vivants du Monde, Histoire Naturelle Illustrée d'après la photographie directe.' werd vertaald uit het Engels en begin twintigste eeuw in het Frans uitgegeven door Ernest Flammarion in Parijs. Het boek, dat eigenlijk een compilatie is van 24 'livraisons' of afleveringen, bevat een voorwoord van Edmond Perrier, toenmalig directeur van het Muséum d'histoire naturelle in Parijs. Niet het eerste het beste boekje dus, en jawel, op internet kun je nagaan dat er goed voor betaald wordt. Aan de roofdieren wordt ook in dit boek, zoals gebruikelijk in de meeste oude boeken over zoogdieren, verhoudingsgewijs veel aandacht besteed. De vleermuizen bijvoorbeeld, die als groep toch ruim een vijfde van alle soorten zoogdieren vertegenwoordigen, moeten het stellen met maar drie van de bijna vierhonderd bladzijden. Helemaal in de sfeer van zijn tijd beschrijft de auteur, Charles J. Cornish, de groep van de roofdieren als wreedaardig, sluw en schadelijk.

Een uitgesproken stelling neemt Cornish in over de wilde kat: die beschouwt hij, ondanks haar

"Deze wilde katten, van M.P. Leigh Pemberton laten, ondanks hun goede verzorging en voeding, hun verfoeilijke aard op hun gezicht aflezen."

kleine gestalte, als de meest woeste, slecht gezinde en minst tembare van alle katachtigen. Hij illustreert zijn stelling onder meer met het verhaal van een wilde kat in een dierentuin, die zelfs na acht jaar gevangenschap in vrij goede omstandigheden nog steeds naar alles en iedereen gromt en krijst, zelfs naar de bewaker die haar voedt. Zelfs jonge wilde katjes blijven volgens de auteur na verloop van tijd in gevangenschap erg wild en ontembaar. Dit uiter-aard in tegenstelling tot veel grote katten zoals leeuwen en tijgers die zich vrij gemakkelijk laten dressereren. Op een trommel een dansje uitvoeren is niks voor een wilde kat. De restanten van dit eigenzinnige gedrag zie je nog in onze zogenaamd gedomesticeerde huiskatten, die ongeacht hun baasjes orders uiteindelijk toch doen waar ze zin in hebben. Een vorig artikel in *Zoogdier* illustreert deze stelling. De naam 'wilde kat' lijkt dus goed gekozen.

Soms begint de teneur over roofdieren in oude boeken zo eentonig te klinken, dat een mens zich afvraagt hoe het ooit nog goed is gekomen. Is het eigenlijk wel helemaal goed gekomen? Over de lynx: "In streken waar schapenkuddes nog vrij grazen, zoals in Griekenland en in de Balkan, is de lynx een grote vijand van de kuddes. In Noorwegen, waar de lynx intussen veel zeldzamer geworden is, acht men zijn reputatie traditioneel nog twijfelachtiger dan die van de wolf, en dus is de prijs op de kop van een lynx veel hoger. In Siberië en in het noorden van Rusland wordt het merendeel van de huiden van gevangen lynxen verkocht aan de Chinezen. De lynxenhuiden die naar Londen gebracht worden (om er te verkopen) zijn meestal afkomstig van de Canadese lynx."

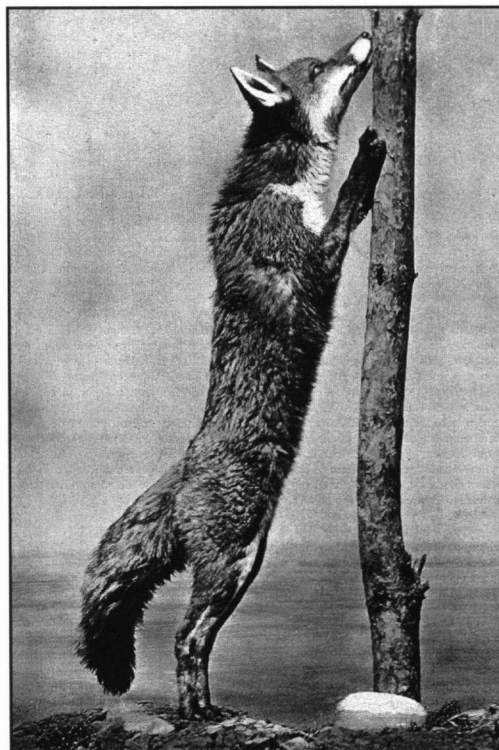
Zie hier een blik op hoe honderd jaar geleden over de lynx werd gedacht en geschreven: "een wreed monster dat nog het meeste opbracht als het dood was en zijn huid duur verkocht kon worden". Dat van die 'regulerende rol in het ecosysteem' kwam duidelijk pas véél later.

Het liedje gaat verder bij het hoofdstuk over de wolf die, zo schrijft de auteur, "...tijdens elke strenge winter vanuit Rusland en de Karpaten Europa komt binnentrekken over de dichtgevroren rivieren; er zijn er zelfs die de (Franse) Ardennen of het bos van Fontainebleau bereiken. Nog niet zo lang geleden werden in Hongarije een artiest en zijn vrouw die op weg waren naar Boedapest, aangevalen en gedood door een wolf." Vreemd genoeg pikt de auteur ook verhalen op over de Indische wolf die, zo lezen we, geregeld baby's van Indische vrouwen die hun kind op de grond achterlaten om op het veld te werken, ontvoeren en zogen. Daarover zouden zelfs talloze anekdotes zijn. Romulus en Remus in het voormalig Indië met andere woorden. Zou er dan toch iets van waar zijn?

Over de vos weet de auteur nog een grappig weetje te vertellen: "Vossen gaan op jacht langs de spoorwegen om vogels te verzamelen die omkwamen..." door het treinverkeer? Natuurlijk niet, treinen reden nog echt traag toen, neen: door elektrocutie door draden van de telegrafie! Geen opvangcentra voor gewonde vogels in die tijd, de vos knapte het klusje wel op. De vorige 'uit de oude doos' leerde ons al dat zelfs potvissen op duizend meter diepte verstrikt raakten in onderzeese telegraafkabels. Daar zou onze vos een aardige kluij aan gehad hebben.

Ook bij de bruine beer is het een en al schade en jacht wat de klok slaat. Een anekdote leert ons dat Russische jagers uit Sint-Petersburg er eind 19e eeuw niet voor terugdeinsden 300 of 400 kilometer te reizen wanneer hen - via telegram uiteraard - de aanwezigheid van een bruine beer gemeld werd. Ten overvloede wordt de wreedaardigheid van de bruine beer nog eens heel plastisch uit de doeken gedaan: "Er zijn mensen geweest van wie het hoofd compleet verbrijzeld werd door een slag met de voorpoten van zo een dier:" (vrije vertaling).

Ten slotte zijn we bij de marterachtigen gekomen, en ook hier betreft de origineelste anekdote

"Een vos klimt makkelijk via de takken in een boom, maar langs een gladde stam, zoals deze, geraakt hij niet boven."

er één over het vangen van een marter. Zo had ene Charles St-John ontdekt dat een boommarter - zowaar - zijn frambozen kwam 'stelen'. Daarop installeerde de man een val die hij daags nadien controleerde. Tot zijn verbazing trof hij op de plaats van de val een grote hoop bladeren van de frambozenstruik met daaronder... een boommarter! Het dier had tijdens zijn gevangenschap alle bladeren binnen zijn bereik verzameld en er zich onder verstopt.

Was het maar een boommarter, die ónze frambozen kwam stelen ...

Hoewel de inhoud ervan soms confronterend kan zijn, kan ik jullie het lezen van - naast alle nieuw verschijnende, glimmende boekwerken - zo nu en dan ook eens een oud boek over zoogdieren stellig aanraden. Wie weet vind ik zo wel een opvolger voor het schrijven van deze reeks.

Met dank aan Alice Pillot voor het uitlenen van haar boek.

Bob Vandendriessche